



# Kiinteämittaisten kenttien kysely

Melinda-päivä 16.5.2019

Minna Kantanen

Kansalliskirjasto

# Kysely kiinteämittaisista kentistä 11/2018

- Tarkoitus kartoittaa
  - mitä kiinteämittaisten kenttien merkkipaikkoja kirjastot käyttävät
  - miten niihin tallennettua tietoa hyödynnetään
- Yhteistyössä
  - Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä Sisku
  - Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä KUMEA
- Kyselyn toteutti pienryhmä:

## **KUMEA:n edustajat**

Sirpa Janhonen

Minna Kantanen

Anne-Mari Salmela

Kiti Vilkki-Eriksson

## **Siskun edustajat**

Taru Fröjdholm

Ilkka Haataja

Satu Niininen

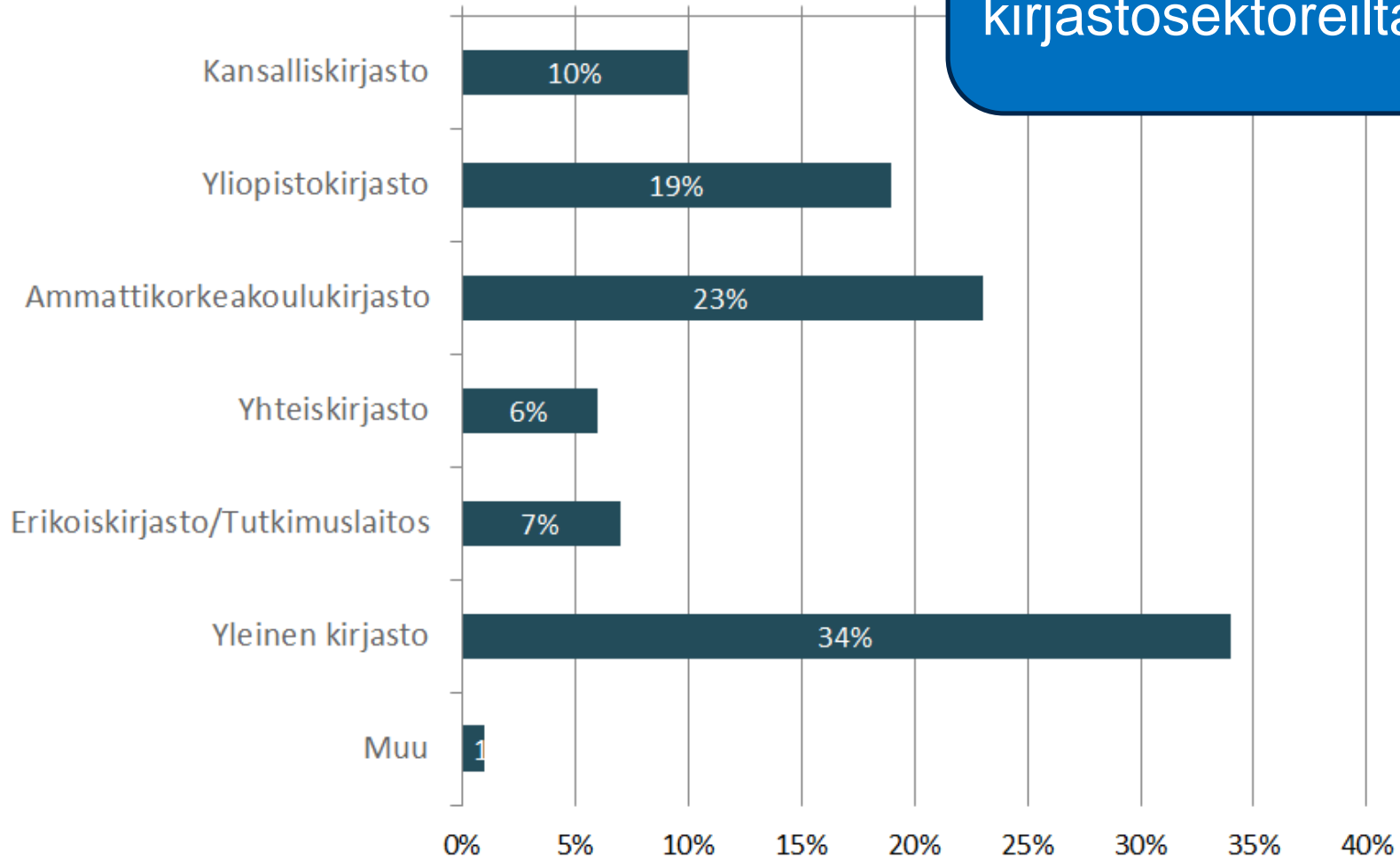
Katri Riiheläinen

Tarja Turunen

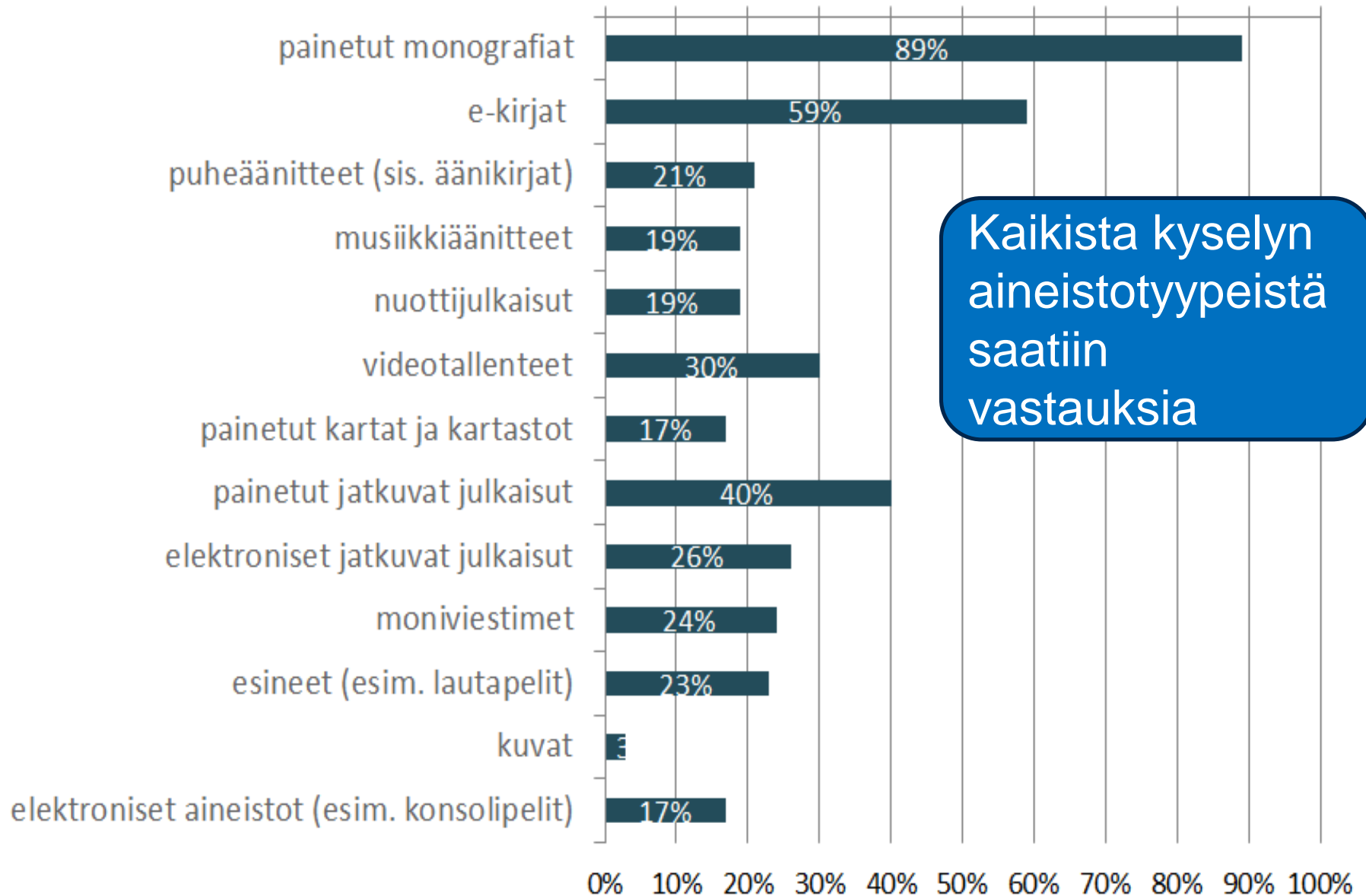
# Kyselyn rakenne

- Kysymyksiä MARC 21-formaatin kiinteistä koodikentistä kirjastojen yleisimpien aineistojen mukaan tyypiteltyinä
- Mukana
  - Kentät 000, 008, 007, 006
  - 13 eri aineistotyyppiä
    - painetut monografiat, e-kirjat, painetut jatkuvat julkaisut, videotallenteet ....
- Jokaisesta aineistotyyppistä kysymyksiä koodikentistä 008 007 (ja tarvittaessa myös 006)
- Oma sivu / aineistotyyppi
- Kysely rivimääräisesti pitkä, vastauksia odotettiin niistä aineistotyypeistä joita kukin kuvailee
- Kysely kuvailijoille -> voi olla useampia vastaajia samasta kirjastosta
- Vastausaikaa 15.11.2018 asti

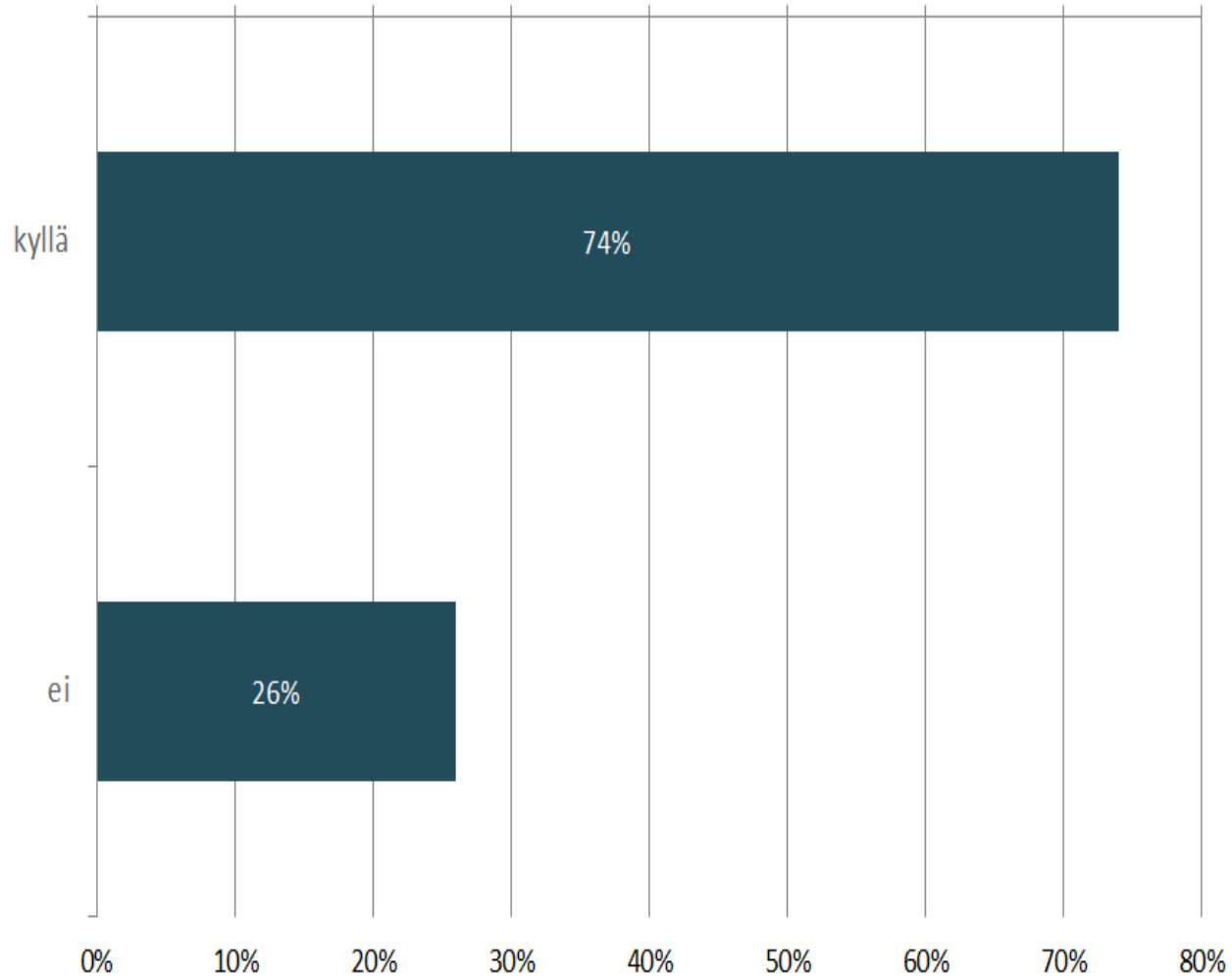
Kyselyyn vastasi  
70 henkilöä eri  
kirjastosektoreilta



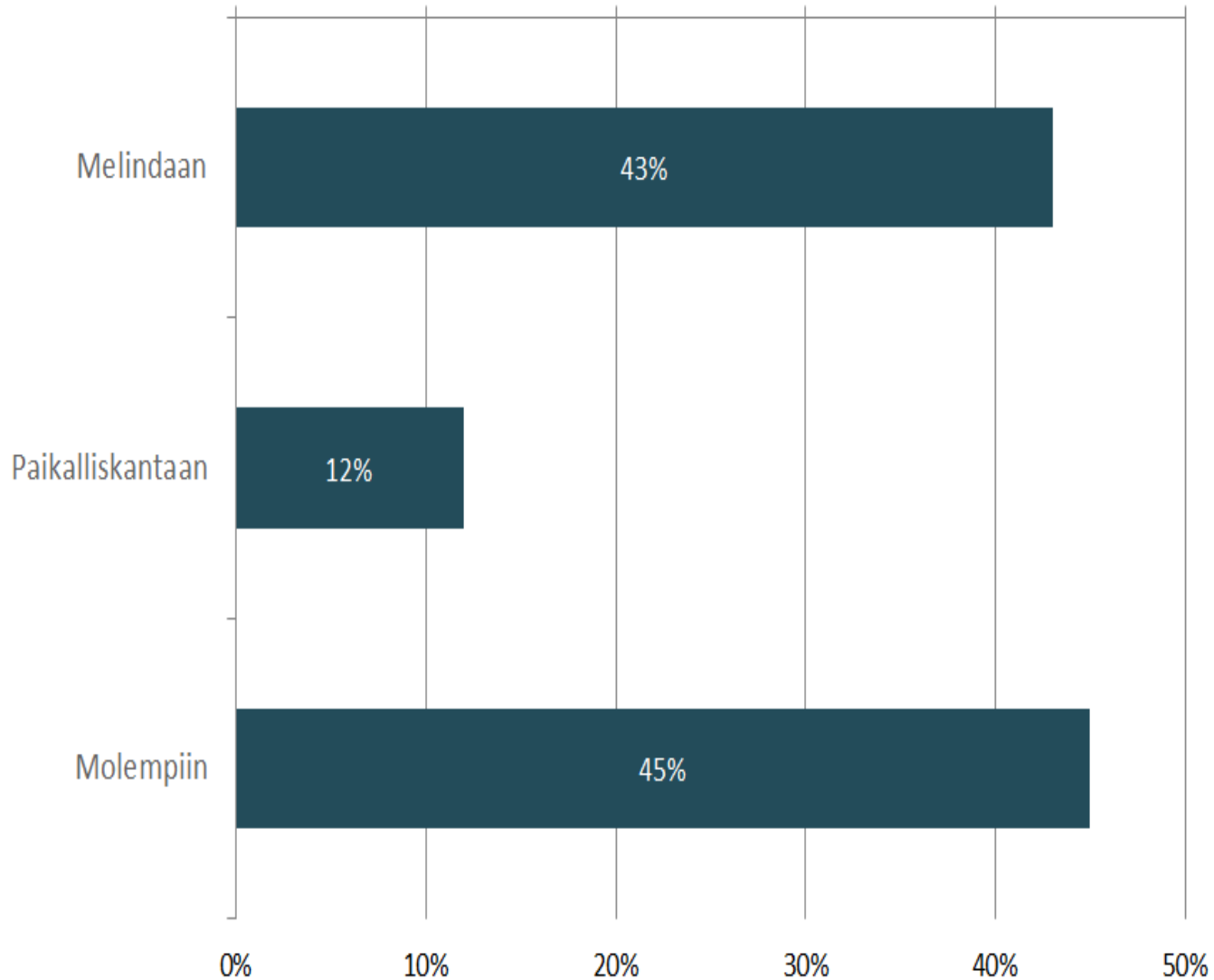
# Mitä aineistoja kuvailit tai minkä aineistojen kuvailusta sinulla on muutoin asiantuntemusta?



# Onko organisaationne Melindassa?



Kysymys Melinda-kirjastoille:  
Kuvailletteko suoraan Melindaan vai omaan paikalliskantaanne?



# Tulosten käsittely

Kuvailuryhmien yhteiskokous ja työpaja kevät 13.2.2019

- <https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=107188755>
- Satu Niinen esitteli kyselyn tuloksista **yhteenvedon**, joka löytyy työpajan materiaaleista ja jaettiin 15.3.2019 s-postilistoilla (voy-cat, siskuvailu-lista, me-luetteloiijat)

15.3.2019 sähköpostin saatekirjeestä:

*Kyselyä työstänyt pienryhmä pitää tärkeänä, että ohjeistuksen avulla pyritään lisäämään ymmärrystä kiinteämittaisten kenttien merkityksestä kuvailussa ja tiedonhaussa. Myös järjestelmäkehityksen edustajien kanssa tarvitaan entistä enemmän vuoropuhelua, jotta hakujärjestelmät pystyvät hyödyntämään kuvailutietoja parhaalla mahdollisella tavalla. Kuvailuohjeita tullaan selkeyttämään ja täydentämään tulosten osoittamaan suuntaan.*



# Ohjeiden läpikäynti

- Kuvailun asiantuntijaryhmät ovat käyneet/käyvät tuloksia läpi ja tarkistavat kiinteämittaisten kenttien ohjeita kyselyn tulosten valossa:
- Työnjako:
  - KUMEA - [MARC 21 -sovellusohje \(RDA\)](#)
  - Sisku – Sisällönkuvailuohje (luvut 1. Lajityyppi ja muoto ja 2. Kohderyhmä)
  - Muusa – [Musiikkiaineiston MARC 21 -sovellusohje \(RDA\)](#)



Kuva: Gerd Altmann / Creative Commons CC0 / Pixaby

# Yleistä tuloksista – kaikki koodit

- Koodeja käytetään ohjeiden mukaan
  - Noudatetaan pääsääntöisesti vähintään KUMEAn ohjeiden eli [MARC 21 -sovellusohje \(RDA\)](#) minimitasoa
  - Usein käytössä on minimitasoa huomattavasti tarkempi kuvailu
  - Poikkeus: moniviestimet, joissa ohjeiden mukaisia koodeja/koodikenttiä ei käytetä
- Koodien käyttötarkoitusta ei aina tunneta
  - Joissakin tapauksissa suurin osa vastasi ettei tiedä miksi koodi käytössä
  - Kommenteissa kaivattiin selkeitä ohjeita ja yksiselitteisyyttä

# Nimiöstä – olemassa olevat ohjeet

Nimiö eli kenttä 000 MARC 21 –formaattissa:

- Nimiön koodeissa harvoin mukana vaihtoehto ”tyhjä”
- Myös tyhjä merkkipaikka tarkoittaa aina jotakin
- Osa koodeista tulee suoraan järjestelmästä

MARC 21 –sovellusohje (RDA) ohjeistaa:

- Nimiön (000, Alephin LDR) kaikkia merkkipaikkoja on käytettävä.

# Nimiöstä - mitä merkkipaikkoja käytetään?

Kyselyn mukaan nämä koodit käytössä 97-100%:

## **05 - tietueen tila**

n=new – c=changed – d=deleted ...

## **06 - Tietueen tyyppi**

a=Tekstiaineisto, c=Nuottijulkaisu, e=Kartta-aineisto,  
j=Musiikkiäänite ...

## **07 - Tietueen bibliografinen taso**

a=Osakohde monografiassa, i=Päivittyvä julkaisu,  
m=Monografia, s=Kausijulkaisu ...

## **17 - Koodaustaso**

[tyhjä]=Täydellinen taso, 4=Välitaso, 7=Vähimmäistaso,  
8=Ennakkotieto ...

## **18 – Luettelointisäännöt**

a=AACR 2 / Suomalaiset luettelointisäännöt, i=ISBD-  
välimerkitys

# Nimiö - kommentteja käyttötarkoituksista

Melinda-  
kuvailua  
varten

Yhteisesti  
sovittu

Suurin osa tulee  
automaattisesti  
järjestelmästä, muttei  
niillä erityisempää  
merkitystä ole.

Haluamme tehdä  
standardinmukaista,  
laadukasta  
luettelointia.

Koodaustason avulla voidaan  
erotella eri tasoisia tietueita  
(ennakkotietueet, perustason  
kuvailu, osakohteiden  
vähimmäistaso)

Aineistolajien  
muodostaminen koodin  
000/06 Tietueen tyyppi  
avulla

# Nimiö – koodien käyttötarkoitus

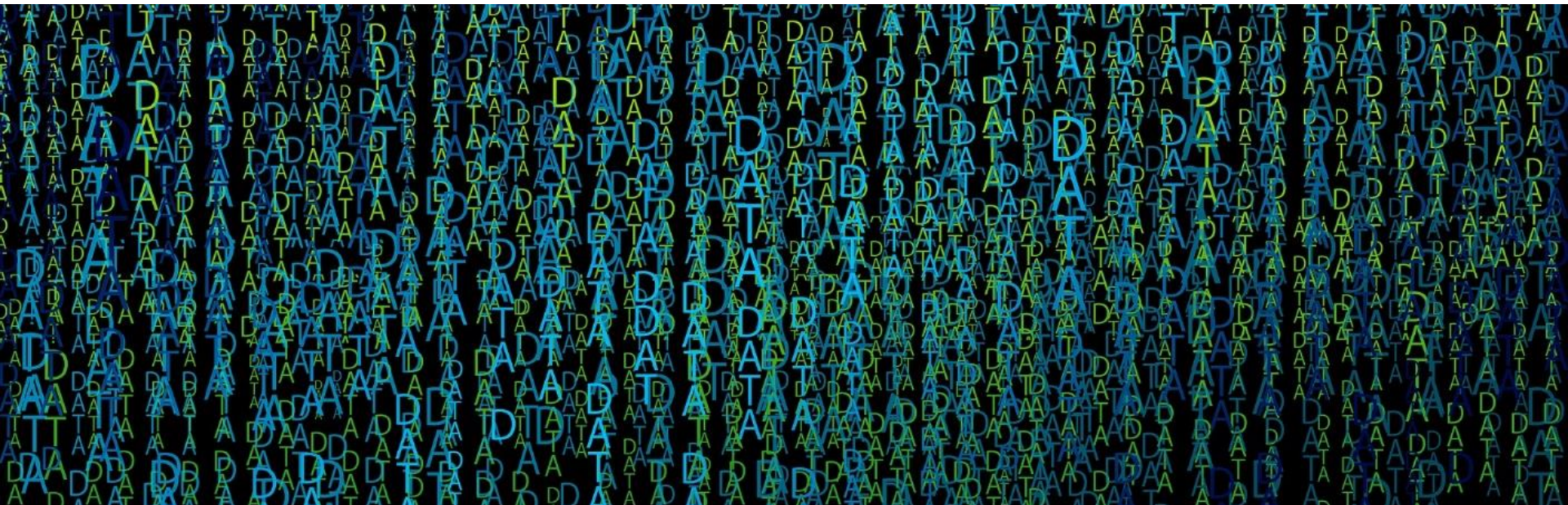
Tunnetaanko nimiön koodien käyttötarkoitus?

- Käyttötarkoitusta ei välttämättä tunneta, jos koodeja ei käytetä tai ne tulevat järjestelmästä.

Huom! Myös joidenkin pakollisten koodien käyttötarkoitus näyttää olevan melko tuntematonta

- 55% vastasi ettei tiedä miksi merkitään tietueen koodaustaso (000/17)
- 66% vastasi ettei tiedä miksi merkitään koodi luettelointisäännöt (000/18)
  - Tässä selitys lienee se, että KUMEAn ohje koodi aina 000/18 = i - ISBD-välimerkitys





Kuva: Gerd Altmann / Creative Commons CC0 / Pixabay



# Kenttä 008 yhteiset koodit – olemassa olevat ohjeet

008 ohjeet MARC 21 –formaattissa:

- Tekstissä tarkat ohjeet koodien käytöstä
- 008/38 - Muunneltu tietue

Koodia ei käytetä jatkuvassa luetteloinnissa, vaan lähinnä takautuvissa konversioissa.

MARC 21 –sovellusohje (RDA):

- Ohjeita yhteyksistä vaihtuvamittaisten kenttien tietoihin  
-Esimerkiksi: kielikoodin 008/35-37 yhteys 041-kenttään

# Kenttä 008 yhteiset koodit – mitä merkkipaikkoja käytetään?

Kyselyn mukaan nämä koodit käytössä 90-100%:

## **06 - Julkaisuaajan tyyppi/Julkaisun tila**

s=Yksi julkaisuvuosi, q=Epävarma julkaisuaika,  
t=Julkaisuvuosi ja tekijänoikeusvuosi ...

## **07-10 - Julkaisuvuosi 1**

Ensimmäinen tai ainoa julkaisuvuosi.

## **11-14 - Julkaisuvuosi 2**

Toinen/täydentävä julkaisuvuosi tai julkaisupäivämäärä.

## **15-17 - Julkaisu-, tuotanto- tai toteuttamismaa**

## **35-37 - Kieli**

## **39 - Luetteloiva organisaatio**

# Kenttä 008 yhteiset koodit - koodien käyttötarkoitus

- Käyttötarkoitus tiedettiin useimmiten:
  - Käytetöön tilastointiin, asiakasliittymöön ja tiedonhakuun
- Vapaita kommentteja käyttötarkoituksista:

Melinda  
-kuvailu

Julkaisuvuosi  
ja kieli  
käytössä  
tiedonhaussa.

008/39  
käytössä,  
koska Marc 21  
ja/tai Melindan  
ohjeissa.

Ei  
käyttötarkoitusta  
tällä hetkellä.

Selkeät ohjeet  
näihin, kiitos!

Kansallinen  
yhteistyö

# Tarkennuksia 008-kentästä 1/2

008/23 (BK) Ilmiasu

r - Tavanomainen painojäljenne

Silmin luettavaa painettua tekstiä, esim. valokopio

HUOM! Ei käytetä painetuista monografioista

Painetut monografiat: 008/23 = # [tyhjä]

008/06 Julkaisuaian tyyppi/Julkaisun tila

q - Epävarma julkaisuaika

Merkkipaikkoihin 008/07-10 tallennetaan aikaisin mahdollinen vuosi ja merkkipaikkoihin 008/11-14 myöhäisin mahdollinen vuosi.

HUOM!

-Jos julkaisuaika on epävarma, merkitään aina sekä Vuosi1 että Vuosi2 kenttään 008

Talonmiehen tuokio  
3.4.2019

# Tarkennuksia 008-kentästä 2/2

Talonmiehen tuokio  
3.4.2019

-008/06 ja 008/07-10 sekä 008/11-14  
merkinnät vastaavat kentän 264 merkintöjä

Jos todennäköinen vuosi sijoittuu tietylle ajanjaksolle,  
merkitään ajanjakso kenttään 264‡c  
tuotanto/julkaisu/jakelu/valmistusajaksi näin:

264 ... ‡c [vuosien 1800 ja 1899 välillä?]

264 ... ‡c [vuosien 1970 ja 1979 välillä?]

*(RDA 1.9.2.4 Todennäköinen ajanjakso)*





Kuva: Jae Rue / Creative Commons CC0 / Pixaby



Melinda

**Kiitos!**

**melinda-posti (at) helsinki.fi**